



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА  
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

**ПРОГРАМА**  
**НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**“ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ**  
**ОКРЕМИХ ПІДРОЗДІЛІВ**  
**КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ**  
**СИСТЕМИ”**

Харків  
2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА  
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

**ПРОГРАМА**  
**НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**“ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ**  
**ОКРЕМИХ ПІДРОЗДІЛІВ**  
**КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ**  
**СИСТЕМИ”**

(галузь знань 0304 “Право”,  
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,  
спеціальність 8.03040101 “Правознавство”)

**для студентів V курсу факультету підготовки кадрів  
для Державної пенітенціарної служби України**

*Затверджено вченою радою університету  
(протокол № 5 від 29.01.2013 р.)*

**Харків  
2013**

**Програма навчальної дисципліни “Особливості діяльності окремих підрозділів кримінально-виконавчої системи”** (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, спеціальність 8.03040101 “Правознавство”) для студентів V курсу факультету підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України / уклад.: А. Х. Степанюк, К. А. Автухов, І. С. Яковець. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 12 с.

У к л а д а ч і : А. Х. Степанюк,  
К. А. Автухов,  
І. С. Яковець

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою  
університету (протокол № 5 від 15.05.2013 р.)*

## ВСТУП

Навчання за програмою дисципліни “Особливості діяльності окремих підрозділів кримінально-виконавчої системи” проводиться з метою отримання студентами додаткових спеціальних знань, умінь та фахових навичок, необхідних для проходження стажування в органах і установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, а в подальшому – служби в кримінально-виконавчій системі.

У навчальному курсі розглядаються призначення та основні функції слідчих ізоляторів, підрозділів по контролю за виконанням судових рішень, відділу нагляду та безпеки кримінально-виконавчої установи, відділів охорони кримінально-виконавчих установ, а також діяльність соціально-психологічної служби, нагляд за особами, позбавленими волі та їх охорона.

Для проведення занять за програмою спеціального курсу можуть залучатися працівники кримінально-виконавчої системи та використовуватися матеріально-технічна база установ виконання покарань.

При підготовці до занять студенти мають опрацювати відповідні розділи підручників і рекомендованої літератури та ознайомитися з Інструкціями та Положеннями Державної пенітенціарної служби України.

У результаті вивчення спеціального курсу студенти повинні:

– **знати** загальні положення з організації режиму і охорони в слідчих ізоляторах; призначення та обладнання основних об’єктів слідчого ізолятора; порядок здійснення нагляду за засудженими на різних об’єктах установи виконання покарань; основні аспекти діяльності відділу охорони кримінально-виконавчої установи; дії персоналу установи виконання покарань при виникненні надзвичайних обставин; основні аспекти діяльності підрозділу по контролю за виконанням судових рішень установи виконання покарання; права і обов’язки осіб, узятих під варту, і засуджених, які тримаються в слідчих ізоляторах; основні аспекти діяльності соціально-психологічної служби установи виконання покарань;

– **уміти** вільно орієнтуватися у системі кримінально-виконавчого законодавства України, правильно тлумачити його норми; використовувати дані науки кримінально-виконавчого права для підвищення професійних знань; застосовувати основні положення для правомірного застосування спеціальних засобів і фізичних сил у складі чергової зміни, оперативної групи; впевнено діяти при виникненні в установі виконання покарань надзвичайних ситуацій; давати правомірну оцінку щодо застосування до засуджених заходів заохочення і стягнення.

## **З М І С Т**

### **1. Діяльність слідчих ізоляторів: призначення та основні функції**

Призначення і завдання слідчих ізоляторів. Основні завдання слідчого ізолятора. Перелік осіб, які тримаються в слідчому ізоляторі. Вимоги ізоляції до розміщення осіб, узятих під варту, у камерах. Загальні вимоги щодо обладнання слідчих ізоляторів.

### **2. Функціонування дільниці слідчого ізолятора на території виправної колонії**

Створення дільниці на території виправної колонії із загальними умовами мінімального та середнього рівнів безпеки. Підстави для приймання і тримання у дільниці засуджених. Обладнання дільниць слідчого ізолятора. Організація нагляду за засудженими у дільниці слідчого ізолятора.

### **3. Організація роботи в слідчому ізоляторі з розподілу і направлення осіб, засуджених до позбавлення волі**

Порядок прийому до слідчого ізолятора осіб, узятих під варту, і засуджених. Порядок інформування слідчими ізоляторами консульських та дипломатичних установ стосовно взятих під варту іноземців. Класифікація установ виконання покарань для відбуття покарання засудженими. Порядок проведення класифікації та розподілу засуджених до позбавлення волі із слідчих ізоляторів до установ виконання покарань. Здійснення контролю за своєчасним звільненням осіб з-під варту.

### **4. Організація роботи з прийому, переведення і направлення осіб, засуджених до позбавлення волі**

Порядок прийому засуджених до установ виконання покарань. Порядок переведення і направлення засуджених з однієї

установи до іншої. Порядок інформування установами виконання покарань консульських та дипломатичних установ стосовно засуджених іноземців.

## **5. Нагляд за особами, позбавленими волі, як один з основних засобів забезпечення режиму в установах виконання покарань**

Поняття режиму. Система заходів щодо дотримання засудженими вимог режиму відбування покарання. Поняття нагляду та його основні складові. Сили та засоби забезпечення нагляду за засудженими. Контроль за здійсненням нагляду.

## **6. Порядок здійснення нагляду за засудженими в кримінально-виконавчих установах**

Особливості здійснення нагляду за засудженими на окремих об'єктах установ виконання покарань, основні обов'язки посадових осіб. Особливості нагляду за засудженими, схильними до вчинення правопорушень. Порядок проведення перевірок наявності засуджених. Особливості здійснення нагляду за засудженими у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, виправних центрах. Особливості здійснення нагляду за засудженими у виховних колоніях. Особливості здійснення нагляду за засудженими, які знаходяться на лікуванні у закладах Міністерства охорони здоров'я України.

## **7. Дії під час виникнення надзвичайних ситуацій**

Режим особливих умов в установах виконання покарань. Сили, що можуть бути застосовані у разі групових протиправних дій засуджених, захоплень заручників, вчинення злочинів терористичної спрямованості та інших.

Склад, екіпіровка та основні завдання групи швидкого реагування при установі виконання покарань.

Дії особового складу чергової зміни, персоналу установи

виконання покарань при виникненні групової непокори або масових заворушень засуджених, ліквідації злочинів терористичної спрямованості та звільненні заручників, втечі засуджених.

Правила поведінки осіб, яких захопили як заручників.

Дії особового складу чергової зміни, персоналу установи виконання покарань при виникненні пожежі та інших надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру.

Введення посиленого варіанта несення служби в установі виконання покарань, організація і проведення основних заходів операцій під умовними найменуваннями “Щит”, “Заслон”.

## **8. Охорона як засіб забезпечення ізоляції осіб, позбавлених волі**

Сили і засоби забезпечення охорони виправної колонії. Завдання відділів охорони виправних колоній.

Призначення і основне обладнання об'єктів установ виконання покарань, що знаходяться під безпосереднім наглядом відділів охорони: внутрішньої і зовнішньої забороненої зони, вартового приміщення і вартового дворику, КПП для пропуску людей на об'єкт, що знаходиться під охороною, контрольного майданчика (шлюзу) для пропуску автомобільного і залізничного транспорту, спеціального автомобіля для перевезення засуджених.

## **9. Порядок здійснення охорони кримінально-виконавчої установи**

Варта, її призначення, завдання. Прийняття об'єктів виправної колонії під охорону.

Порядок пропуску через КПП людей. Порядок пропуску через контрольний майданчик (шлюз) автомобільного і залізничного транспорту.

Правові підстави щодо застосування зброї та спеціальних засобів під час несення служби по охороні виправної колонії.

Застосування службових собак у виправних колоніях.

Поняття та види конвоювання засуджених.



## **10. Діяльність соціально-психологічної служби кримінально-виконавчої установи**

Призначення і завдання відділу (групи) соціально-виховної та психологічної роботи.

Основні методи первинного психолого-педагогічного вивчення особистості засудженого, визначення ступеня соціально-педагогічної занедбаності.

Розподіл засуджених з дільниці карантину, діагностики та розподілу.

Призначення і завдання ради колективу засуджених установи виконання покарань.

Права та обов'язки начальника відділення СПС.

Документація начальника відділення СПС, її призначення і ведення: індивідуальної програми соціально-психологічної роботи із засудженими, квартального плану роботи, журналу обліку роботи із засудженими, журналу прийому засуджених з особистих питань, журналу обліку роботи ради колективу засуджених відділення.

Соціально-психологічний клімат відділення СПС: поняття, методи вивчення та впливу. Особливості роботи старших вихователів у виховних колоніях.

Порядок застосування заходів заохочення і стягнення. Порядок ведення обліку застосованих заходів заохочення і стягнень до засуджених.

## СПИСОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Кримінально-виконавчий кодекс України // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 3. – Ст. 21.

Кримінальний кодекс України // Там же. – 2001. – № 2, 5. – Ст. 131.

Кримінально-процесуальний кодекс України // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1961. – № 2. – Ст. 15.

Кримінальний процесуальний кодекс України // Уряд. кур'єр. – 2012. – № 99.

Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 30. – Ст. 409.

Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України // Там же. – 2006. – № 29. – Ст. 245.

Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України // Там же. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України // Там же. – 1994. – № 52. – Ст. 455.

Інструкція про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: затв. спільним наказом МВС України та Держ. департаменту України з питань виконання покарань від 04.11.2003 р. № 1303/203 // Офіц. вісн. України. – 2004. – Ст. 103.

Інструкція про роботу відділів (груп, секторів, старших інспекторів) контролю за виконанням судових рішень установ виконання покарань та слідчих ізоляторів: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.06.2012 р. № 847/5 // Там же. – 2012. – № 28. – Ст. 1066.

Про затвердження нормативно-правових актів з питань тримання і поведінки осіб, узятих під варту, і засуджених у слідчих ізоляторах Державного департаменту України з питань виконання покарань: наказ Держ. департаменту України з питань виконання покарань від 20.09.2000 р. № 192 // Там же. – 2000. – № 44. – Ст. 1910.

Про затвердження Інструкції про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, Положення про Регіональну комісію з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, Положення про Апеляційну комісію Державної пенітенціарної служби України з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі: наказ М-ва юстиції України від 08.02.2012 р. № 222/5 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 14. – Ст. 524.

Положення про Державну пенітенціарну службу України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. № 394/2011 // Офіц. вісн. Президента України. – 2011. – № 9. – Ст. 538.

Порядок взаємодії установ виконання покарань та суб'єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: затв. спільним наказом М-ва юстиції України, М-ва соціальної політики України, М-ва освіти і науки, молоді та спорту України, М-ва охорони здоров'я України, М-ва внутрішніх справ України від 28.03.2012 р. № 478/5/180/375/212/258 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 28. – Ст. 1066.

Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: наказ Держ. департаменту України з питань виконання покарань від 25.12.2003 р. № 275 // Там же. – 2003. – Ст. 2898.

Особливості діяльності окремих підрозділів кримінально-виконавчої системи: навч. посіб. / К. А. Автухов, О. В. Ткачова, І. С. Яковець; за ред. А. Х. Степанюка. – Х. : Право, 2012. – 152 с.

Гель А.П. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / А. П. Гель, Г. С. Семаков, І. С. Яковець; за ред. А. Х. Степанюка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 624 с.

Засоби виправлення і ресоціалізації засуджених до позбавлення волі: моногр. / за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Х.: Кроссрод, 2011. – 323 с.

Кримінально-виконавче право: Загальна та Особлива частини: підруч. / В. В. Голіна, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодед та ін.; за ред. В. В. Голіни і А. Х. Степанюка. – Х.: Право, 2011. – 328 с.

Кримінально-виконавче право України: підруч. / О. М. Джужа, І. Б. Багатирьов, О. Г. Колб та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи. – К.: Атіка, 2010. – 752 с.

Кримінально-виконавчий кодекс України: наук.-практ. комент. / за заг. ред. В. В. Коваленка, А. Х. Степанюка. – К.: Атіка, 2012. – 492 с.

Науково-практичний коментар Кримінально-виконавчого кодексу України / А. П. Гель, О. Г. Колб, В. О. Корчинський та ін.; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.

Організація роботи персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України з підготовки засуджених до звільнення: наук.-практ. посіб. / В. І. Борисов, А. В. Байлов, В. С. Батиргареева та ін. – Х.: ХНУВС, 2010. – 332 с.

Степанюк А. Х. Втілення міжнародних стандартів у практику діяльності кримінально-виконавчої системи: моногр. / А. Х. Степанюк, І. С. Яковець. – Х.: Кроссруд, 2007. – 184 с.

Навчальне видання

**ПРОГРАМА**  
**НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**“ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ**  
**ОКРЕМИХ ПІДРОЗДІЛІВ**  
**КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ**  
**СИСТЕМИ”**

(галузь знань 0304 “Право”,  
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,  
спеціальність 8.03040101 “Правознавство”)

**для студентів V курсу факультету підготовки кадрів  
для Державної пенітенціарної служби України**

У к л а д а ч і: СТЕПАНЮК Анатолій Хомич,  
АВТУХОВ Костянтин Анатолійович,  
ЯКОВЕЦЬ Ірина Станіславівна

Відповідальний за випуск *В. В. Голіна*

Редактор *Л. М. Рибалко*  
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*

План 2013

Підп. до друку 23.05.2013. Формат 60x84 <sup>1</sup>/<sub>16</sub>. Папір офсетний.  
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 0,75. Облік.-вид. арк. 0,31. Вид. № 367.  
Тираж 50 прим. Зам. № 4439. Ціна договірна.

---

Редакційно-видавничий відділ  
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,  
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

---

Друкарня  
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,  
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.